

Людмила КРИМЕЦЬ

*Доктор філософських наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник кафедри суспільних наук
Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського,
Київ, Україна
liudmylakrynets@gmail.com*

ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНТАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Шлях до демократизації і гуманізації українського війська; формування ментальності військовослужбовців Збройних Сил України і сил оборони України в цілому на основі демократичних європейських цінностей, є надважливою задачею державного значення для нашої країни на сучасному етапі її розвитку.

Ментальність військовослужбовців ми розглядаємо як складне соціо-психічне утворення, що включає систему цінностей, морально-етичних принципів і переконань, способів мислення, що має прояв у поведінці військовослужбовців під час виконання ними обов'язків військової служби і в повсякденній діяльності. На шляху європейської інтеграції, ментальність військовослужбовців сил оборони України повинна базуватись як на національних, так і на європейських цінностях.

Важливо зауважити, що протягом останнього століття Україна зазнавала значну кількість соціально-політичних метаморфоз, що не могло не позначитись на формуванні складної системи національних цінностей, що є дуже важливим проявом розвитку нації, адже від змісту та аксіологічного спрямування системи національних цінностей залежить ступінь національного розвитку, культура нації та рівень національної безпеки.

Відповідно до Конституції і законодавства України, фундаментальними цінностями для нашої країни є цінності **свободи, рівності, демократії, поваги до прав людини**, та цінності **волі, єдності, самобутності та національної гідності**, які закріплені в новому Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [2].

Окремо додаємо, що протягом 2014-2023 років значно збільшилась роль і значення військового капеланства і військової капеланської діяльності, яку здійснюють капелани з метою сприяння реалізації конституційного права військовослужбовців, працівників та членів їх сімей на свободу світогляду та віросповідання шляхом задоволення їх духовно-релігійних потреб, у справі підвищення рівня дисципліни в

військах [3]. Саме ґрунтуючись на цьому досвіді, ми пропонуємо додати цінність *віра* до переліку базових цінностей для військовослужбовців ЗС України. Адже, для українців сьогодні *віра* – це не тільки «віра в Бога», але віра в Україну, в Збройні Сили України, віра в справедливість і в нашу спільну Перемогу.

Далі звернемось до аналізу системи європейських цінностей, адже нам вкрай необхідно зрозуміти, чи збігаються і наскільки відповідають українські національні цінності європейським. Прагнення набуття Україною членства в Європейському Союзі вимагає максимальної відповідності цих двох систем цінностей. Проблеми європейських цінностей розглядали у своїх працях І. Бех, р. Войтович, В. Гошовська, А. Кавалеров, Л. Кримець, Л. Пашко, І. Сурай, М. Пірен [1]. Фундаментальними етичними засадами формування та розвитку Європейського Союзу є цінності:

- 1. «Людська гідність».**
- 2. Свобода.**
- 3. Демократія.**
- 4. Рівність.**
- 5. Верховенство права.**
- 6. Права людини [4].**

Важливо підкреслити, що загалом окреслені вище цінності Європейського Союзу відповідають національними цінностями України, що дає нам можливість зробити висновок про те, що сучасна українська держава за сукупністю цінностей є державою європейською. Адже саме цінності є тим підґрунтям, на якому формується як кожне соціально-політичне, так і соціокультурне утворення. Тобто, на основі спільних цінностей ми робимо висновок про повну аксіологічну взаємосумісність Європейського Союзу та України.

Формування ментальності військовослужбовців на засадах інтегрованої сукупності національних і європейських цінностей дасть можливість сприяти морально-етичній взаємосумісності персоналу сил оборони України і військовослужбовців країн Європейського союзу і Північноатлантичного Альянсу, що вкрай важливо під час спільних етапів підготовки чи потенційного виконання завдань в структурах об'єднаних підрозділів.

Ураховуючи зазначене, на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції, фіксування в нормативно-правових актах та впровадження в процес підготовки військовослужбовців Збройних Сил України таких європейських цінностей як рівність, людська гідність, права людини, тощо,

та національних цінностей: єдності, самобутності, національної гідності і віри та ін., дозволять сформувати ментальність, карбувати переконання та професійну поведінку військовослужбовців з метою формування у них моральної готовності до виконання завдань за призначення, а також спроможності до виконання завдань у проведенні спільних операцій з підрозділами країн Європейського Союзу і НАТО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримець Л. В. Ціннісні аспекти формування ментальності військовослужбовців Збройних Сил України. // Вісник Національного університету оборони України. 2018. № 1(49). С. 152-158.
2. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності [Електронний ресурс] : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-IX#Text>
3. Про Службу військового капеланства [Електронний ресурс] :Закон України від 30.11.2021 № 1915-IX // Верховна Рада України. Законодавство України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1915-20>.
4. An official website of the European Union: Aims and values URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_en

Іван ЗАГРІЙЧУК

*Доктор філософських наук, професор
Українського державного університету залізничного транспорту,
Харків, Україна
zagrij@yahoo.com*

ЦІННІСТЬ ІСТИНИ ТА ІСТИННІ ЦІННОСТІ

Важко не бути банальним, коли мова йде про цінності. Немає такої людини, яка б не говорила про цінності, яка б не оцінювала вчинки людей з позиції прийнятих нею цінностей, яка б не керувалась певними цінностями у своєму житті. Цінностями послуговуються навіть мізантропи. У своєму ставленні до інших людей вони також сповідують певну шкалу оцінок, що базується на визнанні ціннісного ставлення до життя та людей. Більше того, коли людина відкрито заявляє про ігнорування цінностей, невизнання останніх здійснюється, спираючись на власні цінності. А це заперечення одних цінностей з позиції інших, тобто цінності і тут присутні.

Дана ситуація ставить нас перед необхідністю осмислення поняття цінності. Оскільки все, про що людина судить, здійснюється з позицій розуму, то не обійти питання про істинність самої цінності. Ба навіть